

PERIPATETIČKE RASPRAVE SVEZAK III. KNJIGA 1.

Neslaganje Aristotela s četvoricom starih teologa

U osam knjiga prethodnog sveska pratili smo slaganje Aristotela sa starim filozofima u svakom dijelu filozofije, kako smo uvjereni, vrlo temeljito. U ovom svesku u drugih sedam knjiga namjeravamo slijediti neslaganje istog s istima, sigurno s istim naporom, a, kamo sreće, i s istim učinkom. 5

Koje, naime, neslaganje između tog muža i njegova učitelja Platona očekujem da ću pokazati, za koje su Porfirije u sedam knjiga, za koje su Simplicije, Boetije, Pico, Vimercato, <sve> veliki ljudi, tvrdili da se potpuno slažu, pa su to također napisali ili namjeravali napisati? Niti jednoga od njih spisi nisu došli do kasnijih naraštaja. Da ih je sudbina poštedjela i da im je život to dao, ili bi bilo potpuno jasno da se oni slažu, ili bi me oslobodili ovog napora, ili ove zablude. Mislim, naime, da ti muževi ili nisu mogli održati obećanja, ili da je Aristotel jedno mislio, a drugo pisao, ili da ja uopće nikada ništa, ni u kojoj stvari, nisam shvatio. 10 15

<Držim> da su oni, muževi velike snage duha i velike učeno- sti kojima su se isticali, mogli daleko bolje, obilnije, jasnije, ukra- šenije posvjedočiti o onoj istoj slozi o kojoj smo jednošću i grubo- šću <našeg> duha i mi sami <svjedočili >; ali o tome da ne postoji nikakvo neslaganje između ta dva najveća filozofa i da Aristotel ni u čemu nije htio misliti drugačije od Platona, smatram da nisu mogli posvjedočiti. Na temelju kojih bih, naime, argumenata ili povezivanja vjerovao da se to može učiniti, ako vidim da je Aristotel namjeravao ne toliko tumačiti svoje nauke, koliko obarati nauke svih starih filozofa? A čini se da je one, iz čijih je nauka crpio sokove svih svojih <nauka>, proganjao najjačom mržnjom; na više ih je od 250 mjesta poimence ismijavao, a bez imena na više od 1000 mjesta. Starije i sebi suvremene filozofe i druge po- 20 25 30